

компанії; випадки повторного продажу тих самих акцій тощо.

У такій системі відносин химерно поєднуються компоненти різних моделей управління корпораціями:

- значно розпорошена власність як ознака аутсайдерської системи, що за наявності неліквідного ринку цінних паперів і нерозвиненої фондової інфраструктури стає гальмом прогресивного розвитку корпоративного управління;

- діє тенденція до зростання концентрації власності і, отже, посилення елементів інсайдерського контролю, поширення схем перехресного володіння акцій та формування на цій основі інтегрованих бізнес-імперій.

Найбільшою перешкодою на шляху утвердження

ефективної моделі корпоративного управління в Україні стала тотальна корупція в системі державного і місцевого територіального управління. Корупція не лише протидіє залученню корпоративного капіталу, приходу так званих стратегічних інвесторів на підприємства реального сектору економіки, але й суттєво деформує базові інститути ринкової економіки – інститут приватної власності та інститут економічної конкуренції, або рівного доступу усіх економічних агентів до обмежених ресурсів (природних, капітальних, фінансових та ін.). Тому просування у бік цивілізованої ринкової економіки ми вбачаємо лише за умови деолігархізації політико-економічної системи, що склалася. Це – завдання громадянського суспільства, яке у стані свого становлення і розвитку.

Література

1. Сірко А.В. Інвестиційні потреби розвитку корпоративного сектора та проблеми їх інституціонального забезпечення / А.В. Сірко // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – № 8. – С. 51-61.
2. Закон України «Про акціонерні товариства» № 514-VI від 17.09.2008 р.
3. Сірко А.В. Специфіка становлення моделі корпоративного управління в економіці України / А.В. Сірко // Вісник Тернопільської академії народного господарства. – 2002. – № 7/3. – С. 77-80.
4. Tirole J. Corporate Governance // *Econometrica*. – 2001. – №69. – P. 1-35.

УДК 336.741.236.2(477)

ГРОШОВА МАСА В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ: ОСОБЛИВОСТІ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВА

Могульська Т.О., Іванова К.Ю. – ст. 1 курсу, ОПДвн-11

Науковий керівник – д.е.н., професор Сірко А.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

Гроші – універсальний засіб обміну товарів і послуг, який, безперечно, є благом цивілізації, попри те, що через гроші деякі люди чинять зло. Однак у зв'язку з тим, що сучасні гроші відірвалися від колишньої своєї внутрішньої вартості і набули паперово-кредитної форми існування, виникла проблема штучного (зовнішнього) забезпечення і підтримання цінності таких грошей. Ця місія цілком лежить на плечах держави, її уповноваженого на те органу – Центрального банку. Суть проблеми забезпечення цінності грошей як засобу обміну товарів полягає у необхідності підтримання стабільності купівельної сили грошей через рівновагу товарної і грошової мас в національній економіці. Ось тут і постає двоєка проблема: з одного боку, потрібно чітко розуміти реальну структуру сучасної грошової маси, її поелементний склад; а з другого, – засобами монетарної політики регулювати кількісно грошову масу в національній економіці, аби уберігати гроші як такі від інфляції (знецінення).

Під грошовою масою наукою розуміється уся сукупність запасів грошей у всіх їх формах, які перебувають у розпорядженні суб'єктів грошового обороту в певний період. Гроші функціонують у готівковому і безготівковому видах. В сучасних умовах, особливо завдяки комп'ютерним технологіям, видова структура грошової маси суттєво змінилася: безготівкові гроші витісняють готівкові. У практиці розвинених країн частка безготівкових грошей уже сягає 75-95% [1]. Процес такого витіснення одних грошей іншими відбувається і в Україні – усе більше наших співвітчизників привичається користуватися

кредитними розрахунковими картками, а користування ощадними рахунками стало уже загальною нормою.

Поняття грошової маси стало широким. Окрім готівкових і безготівкових грошей, в економіці практикуються і квазігроші: банківські строкові рахунки, цінні та інші засоби. Певна річ, ступінь ліквідності різних форм грошей різна. Це має принципове значення для регулювання грошової маси Центральним банком. Для того, щоб регулювати, чи балансувати, грошову масу відповідно до прогнозованих обсягів ВВП, потрібно знати, які саме форми грошей реально функціонують, у яких обсягах та і з якою швидкістю змінюються форми цих грошей, тобто переходять від одних форм до інших. Як відомо, за ступенем ліквідності у грошовій масі виокремлюють певні агрегати. У статистичній практиці України зазвичай використовують чотири грошові агрегати: M0 – включає масу національної готівки, яка перебуває поза банками; M1 – гроші в агрегаті M0 + вклади в банках, які можуть бути використані власниками негайно, без попередження банків; M2 – гроші в агрегаті M1 + вклади на всіх видах строкових рахунків + переказні депозити в іноземній валюті; M3 – гроші в агрегаті M2 + кошти в цінних паперах власного боргу банків, крім акцій.

Оскільки наше суспільство перебуває ще в перехідному до повноцінного ринку стані, постільки грошова маса у нас чітко ще не структуризувалася і є певні труднощі з її визначенням. Найбільш ліквідним агрегатом є M0, а найменш ліквідним – M3. НБУ

визначає структуру грошової маси в обігу агрегатним методом з 1993 р.

НБУ останніми роками вживає заходи щодо зниження темпів зростання сукупної грошової маси, резервів, готівки, особливо у позабанківському обороті. Унаслідок цих дій зниження темпів зростання грошових агрегатів призвело до звуження монетарних каналів інфляції. Та все ж таки зберігається ряд негативних тенденцій у грошовому обороті України. Деформації структури грошової маси породили глибокі суперечності у розвитку національної фінансово-грошової системи і одночасно – дисбаланс між фінансовою сферою та реальним сектором економіки. Багато в чому втрачені важливі функціональні можливості грошової маси – забезпечення платіжно-розрахункових відносин, стимулювання схильності господарюючих суб'єктів до заощаджень тощо.

Суттєві деформації виникли у розподілі грошової маси між населенням та підприємствами й організаціями. Означилася тенденція до зростання частки грошової маси у населення, що відображає кризову ситуацію із погіршенням фінансового стану підприємств. Серйозні деформації у грошовому обороті характерні для співвідношення між готівковою і безготівковою частинами грошової маси. Про це свідчить висока така частка готівкового

обороту в Україні. Основні причини цього: – високий рівень тінезації господарської діяльності, низький рівень довіри юридичних і фізичних осіб до комерційних банків та інших фінансово-кредитних установ тощо. Звідси кредитна слабкість банків, а це, звісно, серйозно гальмує розвиток економіки.

Негативні наслідки має заміщення також високий рівень доларизації вітчизняної економіки: прагнення зберігати приватні заощадження в іноземній валюті, валютні розрахунки на ринку нерухомості, виведення коштів за кордон.

У 2016 р. грошова маса в Україні зросла на 10,8%, до 1101,6 млрд. грн. Хоча гривневі депозити в комерційних банках трохи зростають, портфель кредитів домогосподарствам у національній валюті має тенденцію до зменшення [2]. Це свідчить про те, що зберігається недовіра до банківського сектора, який після «банкопаду» останніх двох років скоротився майже удвічі.

Ми вважаємо, що перехід НБУ до валютного таргетування, тобто активна співпраця монетарного регулятора з урядом щодо комплексного регулювання національної економіки, включаючи рівень зайнятості, рівень інфляції, обмінний курс національної валюти тощо, матиме позитивні наслідки для усіх.

Література

1. Сірко А.В. Економічна теорія. Політекономія: навч. посіб. [текст] / А.В. Сірко – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 416 с.
2. Грошово-кредитна статистика Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=42401232&cat_id=55838

УДК 364.1(477+100)

ДОБРОБУТ НАСЕЛЕННЯ КРАЇНИ У СТАТИСТИЧНОМУ ВИМІРІ: УКРАЇНА І СВІТ

Слободянюк А. – ст.1 курсу, гр. ЕППвн-11

Науковий керівник. – д.е.н., професор Сірко А.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

Загальна оцінка добробуту населення країни має велике практичне значення. Її потребують усі економічні агенти: керівництво держави, підприємці та управлінці, науковці, освічені громадяни. Між тим, це складна наукова проблема, яка полягає у тому, щоб оцінити сукупні результати економічної діяльності усіх економічних агентів, які б давали змогу характеризувати не лише рівень, але й якість життя суспільства.

Головні проблеми такої оцінки полягають у наступному: 1) добробут забезпечується не виробництвом взагалі, а саме продукцією, придатною для кінцевого споживання (як споживчих та капітальних товарів); 2) більше половини усіх товаровиробників в сучасній системі суспільного поділу праці зайняті виготовленням не кінцевої, а проміжної продукції, що слугує лише матеріальним ресурсом і залишається у сфері виробництва; 3) практично неможливо оцінити якісні параметри готової продукції; 4) скрізь існує тіньова економічна діяльність, яка за визначенням є такою, що не піддається статистичному обліку; 5) у будь-якій

економічній системі, і у ринковій поготів, економічні блага розподіляться між родинами нерівномірно, що зумовлює ефект соціальної несправедливості, який, звісно, істотно впливає на психологічне самопочуття людей [1, с. 224].

У 1940-50-і роки науковцями під егідою ООН напрацьовано такий синтетичний показник народного добробуту – ВВП та відповідно систему національного рахівництва. Однак зазначені вище проблеми статистичного обліку вдалося вирішити лише частково, а тому робота теоретиків у цьому напрямку триває. Окремі дослідники пропонували навіть відмовитися від показника ВВП на користь показника чистого економічного добробуту. Утім, через надмірну складність обрахунку його відкинули. До наших днів СНР кількаразово удосконалювалась, за що такі видатні економісти як С. Кузнець і Р. Стоун були відзначені Нобелівськими преміями з економіки.

Наша країна перебуває наразі в процесі розбудови ефективної ринкової економіки, демократичної держави та становлення громадянського суспільства. Пройдений